

Column

Vergroening kans voor behoud landbouwgrond

De druk op landbouwgrond gaat met alle plannen van de overheid de komende jaren flink toenemen. En de politieke partijen willen daar na de Tweede Kamerverkiezingen ook meer regie op vanuit Den Haag. Vergroening van de landbouw kan de landbouwgrond daartegen beschermen.

Voor veel ondernemers in de landbouw is het bovenstaande misschien even slikken. Ik zet mijn gedachtegang even op een rij aan de hand van ontwikkelingen en gesprekken die ik de laatste tijd heb gevoerd en in de media tegenkwam. Laat ik beginnen met ons eigen onderzoek over de Tweede Kamerverkiezingen. Ik kan al wel verklappen dat de druk op de agrarische gebruiksruimte een van de belangrijkste thema's is voor boeren bij het bepalen van hun stem en daarom is het een van de vijf thema's tijdens hét landbouwverkiezingsdebat op 18 februari.

Voor wie met zijn bedrijf op een locatie zit waar overheden andere plannen voor hebben of ontwikkelen, kan die ruimtedruk positief en negatief uitpakken. Voor wie openstaat voor bedrijfsverplaatsing biedt het kansen, omdat er geld en andere middelen vrij gaan komen om het bedrijf op een andere plek voort te zetten. Wie gehecht is aan de locatie of om andere redenen niet wil verplaatsen, is het uiteraard negatief. De vraag is dan: wat kun je doen? Daar kom ik zo op.

Boeren die straks grond pachten van een organisatie als Wij.land of Aardpeer staan niet meer alleen als er een claim voor woningbouw of natuur komt

Tegelijk met de druk op de ruimte is er ook een ontwikkeling gaande van groen geld. In 2018 werd bijvoorbeeld de organisatie Wij.land opgericht, die zich inzet om met particuliere donaties landbouwgrond te kopen en die natuurvriendelijk te beheren. Diezelfde organisatie is ook betrokken bij een nieuw initiatief Aardpeer, dat volgende week officieel het levenslicht ziet. Samen met onder andere Triodosbank wil Aardpeer obligaties uitgeven om landbouwgrond te verwerven en weer te verpachten aan boeren. De voorwaarde daarbij is dat er natuurvriendelijke landbouw op moet plaatsvinden naar draagkracht van de bodem. De pachtprijs zal daardoor lager liggen dan de vrije pachtprijs, waardoor boeren die hier gebruik van maken toch een boterham kunnen verdienen. Het klinkt misschien wat ideologisch, maar ik verwacht dat dit succesvol gaat worden. Er is namelijk veel geld in de markt bij particulieren en vermogenden die iets willen doen voor natuur en milieu, alleen ontbreekt het nog aan goede juridische structuren en organisaties.

Met organisaties als Aardpeer en eerder al 'Land van ons' komen er extra partijen op de grondmarkt die landbouwgrond proberen te verwerven. Dat kun je als bedreiging zien, maar de landbouw kan die trend niet tegenhouden. We zien de toepassing van hetzelfde principe nu ook al terug bij bijvoorbeeld de terrein beherende organisaties. Die bezitten veel landbouwgrond en verpachten die steeds vaker op basis van duurzaamheidspunten. Biologische bedrijven scoren dan meer punten en krijgen dus vaker de grond in pacht. En bij overheden zien we dat ook opkomen. De eerste contracten met een verbod op glyfosaatgebruik zijn er en daar kunnen natuurlijk meer voorwaarden bij gaan komen. En in Friesland wil een melkveehouder zonder opvolger zijn grond na zijn dood overdoen aan een stichting om te waarborgen dat de percelen goed beheerd worden voor weidevogels. Die trend zal doorgaan, of je dat als landbouw nu wil of niet.

Daar zie ik dan ook gelijk de kans om landbouwgrond landbouwgrond te laten blijven. Boeren die straks grond pachten van een organisatie als Wij.land of Aardpeer staan niet meer alleen als er een claim voor woningbouw of natuur komt. Een perceel landbouwgrond is dan niet langer een witte vlek op de kaart die planologen nog kunnen bestemmen. Het is dan duurzame landbouwgrond waar een groep mensen voor gaat opkomen. En wie jeuk krijgt van dit soort organisaties, kan het ook zonder hen proberen. Ook dan zijn er kansen. Hetzelfde principe zag ik afgelopen week namelijk terug bij een gangbare melkveehouder die met zijn bedrijf tegen een Natura 2000-gebied aan zit. In zijn omgeving is de vraag naar grond zowat weggefallen, doordat er misschien een buffer moet komen om het natuurgebied. In die grond wil geen enkele marktpartij meer investeren. Die melkveehouder krijgt nu regelmatig grond aangeboden en is in enkele jaren een stuk extensiever geworden. Hij probeert met voorlichting tegenwoordig uit te dragen dat hij 'groener' aan het worden is en past zijn bedrijf dus aan in de richting die overheid en maatschappij willen. Inmiddels neemt hij daarvoor alvast de complimenten in ontvangst. Ook zo'n bedrijf is straks niet zomaar meer te ontegenen of op te kopen zonder maatschappelijk protest. En misschien zijn dat soort bedrijven al gewoon de buffer die nodig is om de natuur te beschermen. Vergroening van de landbouw kan daarmee landbouwgrond beschermen.

Robert Ellenkamp, hoofdredacteur Agrio Reageren via r.ellenkamp@agrio.nl

Intensief en natuurinclusief boeren voor extra melkgeld

Het inpassen van natuur en landschap op een intensief bedrijf vraagt iets van de ondernemer en zijn omgeving. Maar er is veel mogelijk. Henry en Anja Steverink besteedden de afgelopen jaren steeds meer aandacht aan biodiversiteit en landschap. Met de juiste financiële vergoedingen is het behalen van een goede opbrengst mogelijk. Ook wanneer iedere vierkante meter telt.

H

Henry (57) en Anja (55) Steverink runnen in het Achterhoekse Silvolde een melkveehouderij met 102 melkkoeien en een beetje jongvee op 50 hectare grond. De rest van het jongvee verblijft bij een opfokker, die samen met Steverink zorgt voor een gesloten bedrijfsvoering. Met een jaarproductie van 12.000 kilo melk per koe, produceert Steverink bijna 25.000 kilo melk per hectare. Een intensief bedrijf volgens de huidige begrippen. „Intensief boeren is een bewuste keuze”, legt hij uit. „In 2012 hebben wij het bedrijf uitgebreid van 65 naar 120 koeien. Onder de Nederlandse omstandigheden is dat volgens mij de beste keuze. De grond is duur, arbeid is duur, alles is hier duur. En je moet toch voldoende opbrengsten genereren om rendabel te boeren.” Door hun bedrijf natuurinclusief en duurzaam in te richten, zoeken Henry en Anja steeds de balans tussen economie en ecologie.

Elzensingels

Tien jaar geleden wilde Steverink op één van zijn percelen een aantal elzenbomen weghalen, om het perceel te vergroten. Ter compensatie verlengde hij de elzensingel op een ander perceel met 200 meter. Hij ontdekte dat hij voor het afzetten (afzagen) van de elzensingel één keer in de vijf jaar een vergoeding kon krijgen.

Dat was het moment dat hij voor het eerst in aanraking kwam met agrarisch natuurbeheer, het begin van een nieuwe missie. Inmiddels is Steverink bijna vier jaar voorzitter van Vereniging Agrarisch Landschapsbeheer Oude IJssel (VAL).

In de jaren zeventig vond er rondom Silvolde een vrijwillige ruilverkaveling plaats, waarbij veel landschapselementen en biodiversiteit verloren gingen. Door extra aandacht te besteden aan natuur en landschap wil Steverink de 'schadelijke' effecten van die ruilverkaveling deels terugdraaien. „We hoeven niet terug naar hoe het ooit was. Maar we kunnen wel proberen de toekomst eerder binnen te halen. Ik verwacht dat de drang naar natuurinclusieve landbouw groter wordt. Daar wil ik op tijd op inspelen.” Na het aanpassen van de elzensingels zijn op zijn bedrijf akkerranden en stroken met extensief kruidenrijk grasland aangelegd. Op het erf hangen nestkasten en is de beplanting aangepast, om de biodiversiteit te vergroten.

Verdiene aan natuur

Tegenover deze inspanningen staat een vergoeding, die gelijk is aan de inkomstenderving. In sommige gevallen levert de natuur zelfs meer op dan de traditionele teelt. „Voor akkerranden krijg ik 1.800 euro per hectare, dat is gelijk aan de normale opbrengst. Maar omdat ik de akkerranden inzaai